

Історія України

з найдавніших часів до початку XX століття

Білету та відповіді

9 клас

+ *Вкладка-додаток:*

- *словник-довідник*
- *хронологічна таблиця*

ББК 63.3 (4 Укр)я721
УДК 94/99:373

Посібник укладено на основі екзаменаційних білетів для 9-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених Міністерством освіти і науки України і відповідає чинній програмі державної підсумкової атестації.

Запропонований авторами підхід передбачає не формальне відтворення інформації, почерпнутої зі шкільних підручників, а вироблення навичок аналізу конкретних історичних подій та фактів через причинно-наслідкові зв'язки системи історичних закономірностей. Виділені мислительні опори (*плани відповідей та ключові дати*) вчать з усієї інформації відбирати саме ту, що необхідна для відповіді на конкретне запитання. В посібнику міститься безкоштовний додаток, що включає в себе словник-довідник і хронологічну таблицю

Для вчителів історії, учнів та абітурієнтів.

ББК 63.3 (4 Укр)
УДК 94/99:373

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина даного видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

2005000003882

СЛОВНИК-ДОВІДНИК

Авари — великий племінний союз, головну роль в якому відігравали тюркомовні племена. У середині VI в. вони вторглися у степи Західного Прикаспію. Наприкінці 50-х — початку 60-х рр. VI ст. напали на антів і спустошили їхні землі. Потім почали грабіжницькі походи проти народів Центральної Європи. У 60-х рр. VI ст. утворили свою державу — Аварський каганат.

Автономія (грецькою «сам» і «закон») — самоврядування певної частини держави (населення), що здійснюється в межах, передбачених загальнодержавними законами.

Андрусівське перемир'я 1667 р. — угода, укладена між Річчю Посполитою і Московією, за якою перша отримувала Правобережну Україну, а друга — Лівобережну Україну з Києвом.

Античні міста-держави — міста, що виникли в ході грецької колонізації на північному узбережжі Чорного моря у VII — VI ст. до н.е. (Пантікапей, Ольвія, Тірас, Херсонес).

Анти — східнослов'янські племена. Анти — предки українського народу. Місця розселення: область лісостепу між Дніпром і Дністром.

Археологія — наука, яка на основі артефактів (археологічних знахідок) вивчає матеріальну і духовну культуру давніх людей.

Бароко (від італ. — «вибагливий, химерний») — напрям у європейському мистецтві кінця XVI — середини XVIII ст., для якого характерні святково-монументальні ансамблі, театральні та музичні постановки, живопис, скульптура, що вирізняються грандіозністю й пишністю.

Берестейська унія 1596 р. — угода, з якою православна церква зобов'язана була перейти від підпорядкування Патріарху Константинопольському у підпорядкування Папи Римського. Визнавалися догмати католицької церкви, але зберігався православний обряд. Так утворилася уніатська (греко-католицька церква).

Боярин — власник вотчини. На території вотчини земля ділилася на дві частини (умовно, не обов'язково нарівно): панську (тобто боярську) і селянську. Селянська община становила основу вотчини. У період становлення й розвитку феодальних виробничих відносин община вже не вільна, а залежна, із часом — кріпосна. Селянська (сільська) община походила і розвивалась із сусідської общини. У ній зберігалась приватна власність на житло, домашню худобу та знаряддя праці. Приватна власність поєднувалась із власністю спільною на угіддя (ліси, пасовища, сіножаті тощо).

Братства — релігійні та культурнопросвітницькі товариства, створювані православними міщанами при церковних парафіях (приходах) України в XV-XVII ст. 1586 р. — заснування Успенського православного братства у Львові. Заснування братства у Києві — 1615 р.

Валуєвський циркуляр 1863 р. — нормативно-правовий акт міністра внутрішніх справ П. Валуєва про заборону друку українською мовою підручників та релігійних видань.

Васал — землевласник-феодал, котрий залежить від сюзерена і зобов'язаний йому різними повинностями, так звана васальна залежність.

Велике переселення народів — умовна назва масових вторгнень на територію Римської імперії в IV-VII ст. германських, слов'янських, сарматських й інших племен, котрі спричинили падіння Західної Римської імперії.

Головна Руська Рада — перша політична організація в Галичині, що постала в період «весни народів» 1848-1849 рр., перший легальний політичний орган, що репрезентував інтереси українців перед австрійською владою.

Венеди, венети — найдавніша зафіксована в письмових джерелах (Прокопій Кесарійський) назва слов'ян. Вони займалися землеробством, осілим тваринництвом, полюванням, рибальством.

Віче — народні збори у давній і середньовічній Русі для обговорення та рішення важливих спільних справ. Виникло із племінних зборів слов'ян. У літописі віче в Києві вперше згадується 1068 р.

Волинське (Володимиро-Волинське) князівство сформувалося у X ст. на землі волинян. Входило до складу Київської Русі. Перший його правитель — Всеволод, син Володимира Святославича. У 1170 році князівство остаточно відокремилось від Києва.

Вотчина — форма феодальної земельної власності (князівська, боярська, монастирська), що була у спадковому володінні. Володіння В. пов'язувалося зі службою князю. В. можна було продати, обміняти, подарувати тощо.

Галицьке князівство займало північно-східні схили Карпатських гір. До складу Київської Русі ввійшло у X столітті. Остаточо незалежним від Києва стало за князя Володимира Володаревича, який правив у 1141 — 1153 рр. За його сина Ярослава Осмомисла (1153 — 1187) князівство пережило період розквіту.

Гетьманщина — у другій половині XVII — XVIII ст. — напівофіційна назва Лівобережної України разом із Києвом, що перебували під владою російського царя, користувалися автономними правами, мали козацький устрій.

Громади — напівлегальні організації української інтелігенції культурницького й суспільно-політичного спрямування, що активно діяли в другій половині XIX ст.

Двопільна система — одна із форм господарювання, при якій землю ділили на дві частини (два поля), на одній із яких вирощували урожай, а іншій — давали відпочинок для підвищення родючості. Порядок вирощування на частинах чергувався через декілька років.

Декабристи — учасники таємних організацій у Петербурзі та Україні, що готували державний переворот, спрямований проти самодержавства й за скасування кріпацтва. Підняли повстання в грудні 1825 р. в Петербурзі та в Україні, але зазнали поразки.

Держава — соціально-політична структура суспільства. Д. характеризується такими ознаками: наявністю певної території, різнобічною системою інститутів влади й різних державних організацій та установ (апарат урядовців, законодавчі, виконавчі, судові та інші органи управління, армія, поліція), а також системою загальнообов'язкових норм (правил поведінки) — правом. Без права неможлива Д. Право встановлюється державою. Д. здійснює керування суспільством, охорону його економічної та соціальної структури.

Дулбський племінний союз — східнослов'янське племінне об'єднання на території Західної Волині. У VII ст. дуже постраждав від навали аварів. У 907 р. їхня дружина брала участь у поході Олега на Царгород (Константинополь) — столицю Візантійської імперії. У X столітті їхній союз розпався. Вони ввійшли до складу Київської Русі під ім'ям «волинян» і «бужан».

Емський указ 1876 р. — указ російського царя Олександра II про заборону публікувати в Російській імперії книги українською мовою, ставити українські вистави, видавати музичні твори українською мовою.

Закупи — у Київській Русі залежні люди, котрі взяли у землевласника в борг позику (купу) і зобов'язані її відробити.

Запорізька Січ — військово-адміністративний центр запорізьких козаків протягом XVI — XVIII ст. Перша Січ була заснована Дмитром Вишневецьким у 1550-х рр.

Зборівський мирний договір 1649 р. — мирний договір між Хмельницьким і Річчю Посполитою, за умовами якого утворювалася нова держава — Військо Запорозьке — в межах Київського, Чернігівського, Брацлавського воєводств.

«Київська козаччина» — масовий селянський рух у Київській губернії в 1855 р. (Кримська війна), спрямований проти національної і соціальної політики російського уряду в Україні.

Київське князівство охоплювало територію, що включала колишні землі полян, древлян, дреговичів. Ослабшало через безперервну боротьбу з половцями, особливо після захоплення 1169 р. і руйнування Києва війнами Андрія Боголюбського.

Києво-Печерська лавра — найдавніший монастир на Русі. Заснований у 1051 р. за Ярослава Мудрого.

Кіммерійці — група племен, яка проживала на території Північного Причорномор'я у IX-VII ст. до н. е. Були витіснені скіфами.

Князь — племінний вождь, який об'єднував навколо себе військову дружину. У Київській Русі К. — глава держави.

«Коліївщина» (від слова «колоти») — селянсько-козацьке повстання у Правобережній Україні в 1768 р., складова гайдамацького руху проти кріпосницького, релігійного та національного гніту в Речі Посполитій.

Колонізація — заселення й господарське освоєння окраїнних земель, що пустують, а також заснування поселень за межами своєї країни.

Конституція — основний закон, який визначає принципи державний устрій, порядок і принципи функціонування представницьких, виконавчих та судових органів влади, виборчу систему, права й обов'язки держави, суспільства та громадян.

Кирило-Мефодіївське братство — перша українська політична таємна політична орга-

яка підлягала безпосередньо царській адміністрації. На Слобожанщині існувало п'ять козацьких полків - Острогозький, Харківський, Сумський, Охтирський та Ізюмський. Ці полки, як і в Гетьманщині, були не тільки військовими, а й адміністративно-територіальними одиницями. Полки поділялися на сотні. Полком керував полковник із полковою старшиною. Посада полковника була виборною. Він очолював адміністрацію полку, стверджував судові постанови, роздавав поселенцям вільні землі, а також командував полком під час походів. Слобідські полковники підпорядковувалися безпосередньо белгородському воєводі. Вибраних у полках полковників белгородський воєвода, якому вони підпорядковувалися у військових справах, пропонував цареві як кандидатів на цю посаду.

Білет №7

7.1. Порівняйте суспільну роль різних верств населення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.

Питання соціально-економічного розвитку Київської Русі — дискусійне в історичній науці. Суть його в тому, чи була Київська Русь феодальною державою, як, скажімо, держава Західної Європи.

Значна частина вчених стверджує, що Київська Русь була феодальним суспільством. У той же час інші вчені вказують на:

- відсутність у Київській Русі чіткої системи васалітету (основної ознаки феодалізму);
- значну роль торгівлі і міст;
- те, що знать і сам Великий князь віддавали перевагу торгівлі, а не організації праці залежних селян;
- наявність переважної маси вільного селянства, яке мало більше прав, ніж західно-європейські селяни;
- працю значної маси ремісників не на замовлення, а для ринку.

Усі ці та інші особливості дають їм право робити висновок, що Київська Русь була унікальною і самобутньою соціальною системою, яка еволюціонувала у бік європейського феодалізму.

Суспільство Київської Русі поділялося на декілька основних верств:

- Панівна верства складалася з князів, бояр, дружинників. *Князі* належали до правлячої династії Рюриковичів і перебували у досить складних відносинах залежності від київського князя. *Бояри* сформувалися з представників давньої родоплемінної знаті і дружинників великого князя київського, які стали землевласниками. *Дружинники* складали найближче оточення князя, що допомагало йому у військових і господарських справах.

- Міське населення поділялося на "людей" — міську знать (купці, пов'язані з міжнародною торгівлею), "молодших людей" (дрібні торговці, крамарі, ремісники) та "чернь" — найбільшні прошарки міста (вантажники, підмайстри та ін.).

- Селянство було найчисельнішою верствою. Його переважну більшість складали *смерди* — вільні селяни, що мали власне господарство, володіли землею і сплачували данину державі. Селян, які втратили власне господарство та опинилися у залежності від землевласників, називали *закулами*.

- До найнижчих соціальних верств належали *наймити* (селяни чи міщани, що наймалися працювати до землевласників), *рядовичі* (селяни, які працювали у землевласників за договором — "рядом"), *челядь* (різні категорії залежного населення, яке можна було продавати, заповідати і дарувати) та *холопи* (особи, які своїм становищем нагадували рабів, що обслуговували потреби панського двору). Раби були одним з основних товарів, який продавали київські купці. У рабство потрапляли полонені, злочинці, боржники.

- Окремою групою населення були *ізгої* — ті, хто внаслідок певних обставин втратив зв'язок зі своєю соціальною групою. Вони залишалися особисто вільними, хоча й не мали прав та обов'язків своєї групи. На Русі ізгоями були вільні селяни, купці, діти духовенства і навіть князів.

55. Але тому не можна було статися, бо тільки свобода, где дух Христов, а дух Божий уже перед тим вигнали з Францевщини королі та маркізи, та філософи.

56. І французи короля свого забили, панів прогнали, а самі почали різатися і дорізались до того, що пішли у гіршу неволю.

57. Бо на їх Господь хотів показати усім язикам, що нема свободи без Христової віри.

58. Іс той пори племена романське і німецьке турбуються, і королів і панство вернули, і про свободу кричали, і немає в їх свободи, бо нема свободи без віри.

59. А племено слов'янське то найменший брат у сім і Яфетовій.

60. Трапляється, що менший брат любить дуже отця, одначе получає долю меншу проти старших братів, а потім, як брати старші своє потратять, а менший збереже своє, то і старших виручає.

61. Племено слов'янське ще до прийняття віри не йміло ані царей, а ні панів, і всі були рівні, і не було у них ідолів, і кланялись слов'яне одному Богу — вседержителю, ще його й не знаючи.

62. Як уже просвітились старші брати греки, романці, німці, тоді Господь і до менших братів слов'ян послав двох братів: Константина і Мефодія і духом святим покрив їх Господь, і переложили вони на слов'янську мову святеє письмо, і отправають службу божу постановили на тій мові, якою всі говорили послупу, а сього не було ні у романців, ні у німців, бо там по-латинські службу одправлявали, так що романці мало, а німці овіс не второпали, що їм читано було.

63. І скоро слов'яне преїмовали віру Христову так, як ні один народ не преїмовав.

64. Але було два лиха у слов'ян: одно — незгода між собою, а друге те, що вони, як менші брати, усе переймали од старіших; чи до діла, чи не до діла, не бачучи того, що у їх своє було лучше, ніж братівське.

65. І попримали слов'яне од німців королів і князів, і бояр, і панів, а преж того королі були в їх вибрані урядники і не чванились перед народом, а обїдали с самим простим чоловіком за рівню, і самі землю орали, а то вже у їх стала і пиха, і помпа, і гвардія, і двор.

66. І панів у слов'ян не було, а були старшини: хто старший літами і до того розумніший, того на раді слухають, а то вже стали пани, а у їх невольники.

67. І покарав Господь слов'янське племено гірше, ніж другі племена, бо сам Господь сказав: кому дано більше, з того більше і зищється. І попадали слов'яне в неволю до чухиж; чехи і полабці — до німців, серби і болгары — до греков і до турок, москалі — до татар.

68. І здавалось, от загине племено слов'янське, бо ті слов'яне, що жили около Лаби і Помор'я Балтицького, ті пропали, так що і сліду їх не осталось.

69. Але не до кінця прогнівився Господь на племено слов'янське, бо Господь постановив так, щоб над сим племеном збулось писаніє: Камень его же не брегоса зиждуший, той бисть во главу угла.

70. По многих літах стало в Славянщині три неподлеглих царства: Польща, Литва і Московщина.

71. Польща була з поляків і кричали поляки: у нас свобода і рівність, але поробили панство і одурів народ польський, бо простий люд попав у неволю саму гіршу, яка де-небудь була на світі, і пани без жодного закону вїшали і вбивали своїх невольників.

72. Московщина була з москалів і була у їх велика Річ Посполита Новгородська вільна і рівна, хоч не без панства: і пропав Новгород за те, що і там завелось панство, і цар московський взяв верх над усіма москалями, а той цар узяв верх, кланяючись татарам, і ноги ціловав ханові татарському, бусурману, щоб допоміг йому держати в неволі неключимий народ московський, християнський.

73. І одурів народ московський і попав у ідопоклонство, бо царя свого нарік богом, і усе, що цар скаже, те уважав за добре, так що цар Іван в Новгороді душив та топив по десятку тисяч народу, а літописці, розказуючи те, звали його христолюбивим.

74. А в Литві були литвяки, та ще до Литви належала Україна.

75. І поєдналась Україна з Польщею як сестра с сестрою, як єдиний люд слов'янський до другого люду слов'янського нерозділмо і незмісимо, на образ іпостасі божої нерозділної і незмісимої, як колись поєднуються усі народи слов'янські поміж собою.

76. І не любила Україна ні царя, ні пана, а зкомпоновала собі козацтво, єсть то істее братство, куди кожний, пристаючи, був братом других — чи був він преж того паном чи невольником аби християнин, і були козаки між собою всі рівні, і старшини вибирались на раді і повинні були слугувати всім по слову Христовому, і жодної помли панської і титула не було між козаками.

77. І постановили вони чистоту християнську держати, тим старий літописець говорить об козаках: "тятьби же і блуд ні же именується у них".

78. І постановило козацтво: віру святую обороняти і визволяти ближніх своїх з неволі. Тимто гетьман Свирговський ходив обороняти Волошину і не взяли козаки миси з червонцями, як їм давали за услуги, не взяли тим, що кров проливали за віру та за ближніх і служили Богу, а не ідолу золотому. А Сагай-дашний ходив Кафу руйнувати і визволив кільканадцять тисяч невольників з вічної підземної темниці.

79. І багато лицарів таке робили, що не записано і в книгах мира сього, а записано на небі, бо за їх були перед Богом молитви тих, котрих вони визволили з неволі.

80. І день ото дня росло, умножалося козацтво і незабаром були б на Україні усі козаки, усі вільні і рівні, і не мала б Україна над собою ні царя, ні пана, опріч Бога єдиного, і, дивлячись на Україну, так би зробилось і в Польщі, а там і у других слов'янських краях.

81. Бо не хотіла Україна ітти услід язиков, а держалась закону Божого, і всякий чужестранець, заїхавши в Україну, дивувався, що ні в одній стороні на світі так щиро не молються Богу, ніде муж не любив так своєї жони, а діти своїх родителів.

82. А коли папи та єзуїти хотіли насильно повернуть Україну під свою владь, щоб українці-християне повірили, бутсім справді усе так і єсть, що папа каже, тоді на Україні з явились братства, такі, як були у перших християн, і всі, записуючись у братство, був би він пан чи мужик, називались братами. А се для того, щоб бачили люде, що в Україні осталась істинная віра і що там не було ідолів, тим там і ереси жодної не з явилось.

83. Але панство побачило, що козацтво росте і всі люде скоро стануть козаками, єсть-то вільними, наказали зараз своїм крепакам, щоб не ходили в козаки, хотіли забить народ простий як скотину, так, щоб йому не було ні чувствія, ні розуму, і почали пани обдирати своїх крепаков, отдали їх жидам на такую мукку, що подобну творили тільки над нерви-ми християнами, драли з їх, з живих, шкури, варили в котлах дітей, давали матерям собак грудями годовати.

84. І хотіли пани зробити з народа дерево або камінь, і стали їх не пускати навіть в церков, хрестить дітей і вінчатися, і причащатися, і мертвих ховати, а се для того, щоб народ простий утеряв навіть постать чоловічу.

85. І козацтво стали мучить і нівечить, бо таке рівне братство християнське стояло панам на перешкоді.

86. Але не так зробилось, як думали пани, бо козацтво піднялось, а за їм увесь простий народ, вибили і прогнали панів, і стала Україна земля козацька, вольна, бо всі були рівні і вільні, але не надовго.

87. І хотіла Україна знову жити з Польщю по-братерськи, нерозділимо і несмісимо, але Польща жодною мірою не хотіла одрікатись свого панства.

88. Тоді Україна пристала до Московщини і поєдналась з нею як єдиний люд слов'янський с слов'янским нерозділимо і несмісимо, на образ іпостасі божої нерозділимої і несмісимої, як колись поєднуються усі народи слов'янські між собою.

89. Але скоро побачила Україна, що попалась у неволю, бо вона по своєї простоті не пізнала, що там був цар московський, а цар московський усе рівно було, що ідол і мучитель.

90. І одбилась Україна од Московщини, і не знала, бідна, куди прихилить голову.

91. Бо вона любила і поляків, і москалів як братів своїх і не хотіла з ними розбрататися, вона хотіла, щоб всі жили вкупі, поєднавшись як один народ слов'янський с другим народом слов'янским, а ті два с третім, і було б три Речі Посполиті в однім союзі нерозділимо і несмісимо по образу Тройци Божої нерозділимої і несмісимої, як колись поєднуються між собою усі народи слов'янські.

92. Але сього не второпали ні ляхи, ні москалі. І бачуть ляцькі пани і московський цар, що нічого не зробить з Україною, і сказали поміж собою: не буде України ні тобі, ні мені, роздеремо її по половині, ні, як Дніпр її розполовинив, лівий бік буде московському царю на поживу, а правий бік — польським панам на поталу.

93. І билась Україна літ п'ятдесят, і єсть то найсвятіша і славніша война за свободу, яка тільки єсть в історії, а розділ України єсть найпоганіше діло, яке тільки можна знайти в історії.

94. І вибилась з сил Україна, і вигнали ляхи козацтво з правого боку Дніпрового, і запановали пани над бідним остатком вольного народу.

95. А на лівім боці ще держалось козацтво, але час од часу попадало в неключиму неволю московському цареві, а потім петербургському імператорові, бо останній цар московський і первий імператор петербургський положив сотні тисяч в канавах і на костах збудував собі столицю

96. А німка цариця Катерина, курва всесвітня, безбожниця, убійниця мужа свого, востанне доконала козацтво і волю, бо, одібравши тих, котрі були в Україні старшими, наділила їх панством і землями, понадавала їм вольну братію в ярмо і поробила одних панами, а других невольниками.

97. І пропала Україна. Але так здається.

98. Не пропала вона, бо вона знати не хотіла ні царя, ні пихи, а хоч і був цар, та чужий, і хоч були пани, та чужі; а хоч з української крові були ті виродки, одначе це псовали своїми губами мерзенними української мови і самі себе не називали українцями, а істий українець, хоч був він простого, хоч панського роду, тепер повинен не любити ні царя, ні пана, а повинен любити і пам'ятувати єдиного бога Ісуса Христа, царя і пана над небом і землею. Так воно було прежде, та ким тепер зосталось.

17.2. Порівняйте роль народовців, радикалів, москвофілів у суспільно-політичному житті західноукраїнських земель у другій половині XIX ст. 61

План відповіді: 1. Москвофільська (русофільська) течія в суспільно-політичному житті західноукраїнських земель.
2. Виникнення народовської течії.
3. Боротьба народовців з русофілами.
4. Поява радикалів. Їх роль у політизації українського руху на західноукраїнських землях.

Ключові дати: 1868 р. — виникнення «Просвіти»;
1870 р. — заснування русофілами Руської ради;
1873 р. — створення у Львові НТШ ім. Т. Шевченка;
1885 р. — заснування народовцями Народної ради.

Білет №18..... 62

18.1 Національно-визвольні рухи у Правобережній та Західній Україні у другій половині XVIII ст. Гайдамаки та опришки. Коліївщина.62

План відповіді: 1. Рух гайдамаків
2. Коліївщина
3. Рух опришків. Олекса Довбуш

Ключові дати: 1768 р. — Коліївщина.

18.2. Схарактеризуйте основні відмінності трьох основних етапів українського визвольного руху: академічний, українофільський і політичний 63

План відповіді: 1. Теорія М. Гроха щодо розвитку національних рухів у країнах Східної Європи
2. Академічний, українофільський і політичний етапи українського визвольного руху

Ключові дати: 29 січня 1900 р. — створення РУП;
початок 1905 р. — утворилася «Спілка»;
1905 р. — поява Української соціал-демократичної робітничої партії;
1908 р. — створення Товариства українських поступовців.

Білет №19..... 64

19.1. Визначте особливості розвитку української культури XVIII ст. Назвіть найвидатніші пам'ятки. 64

План відповіді: 1. Умови, в яких розвивалась українська культура.
2. Розвиток освіти та науки.
3. Козацькі літописи.
4. Українське бароко.

19.2 Схарактеризуйте подібності і відмінності суспільно-політичного і визвольного руху в українських землях Російської та Австро-Угорської імперій 64

План відповіді: 1. Українські землі під владою двох імперій.
2. Подібності і відмінності суспільно-політичного і визвольного руху.
3. Здобутки українського руху.

Ключові дати: Жовтень 1890 р. — створення у Львові Русько-української радикальної партії;
1899 р. — поява УСДП та УНДП;
1898-1911 р. — виникнення товариств «Сокіл», «Січ», «Пласт».

Білет №20..... 67

20.1. Визначте внесок Києво-Могилянської академії в культурно-освітній розвиток українського народу..... 67

План відповіді: 1. Києво-Могилянський колегіум.

2. Внесок КМА у скарбницю української культури та культур сусідніх народів.

Ключові дати

1632 р. — заснування Києво-Могилянського колегіуму;

1694 р. і 1701 р. — Царські укази про надання КМК статусу академії;

1817 р. — закриття КМА.

20.2. Поясніть суперечливий характер процесів модернізації українського суспільства в середині — у другій половині XIX століття..... 68

План відповіді: 1. Селянська реформа 1861 р.

2. Земська реформа.

3. Значення реформ 1860-70-х рр.

Ключові дати: 1861 р. - скасування кріпацтва в Наддніпрянській Україні.

1864 р. - земська реформа.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Білету та відповіді 9 клас

- + **Вкладка-додаток:**
 - *словник-довідник*
 - *хронологічна таблиця*